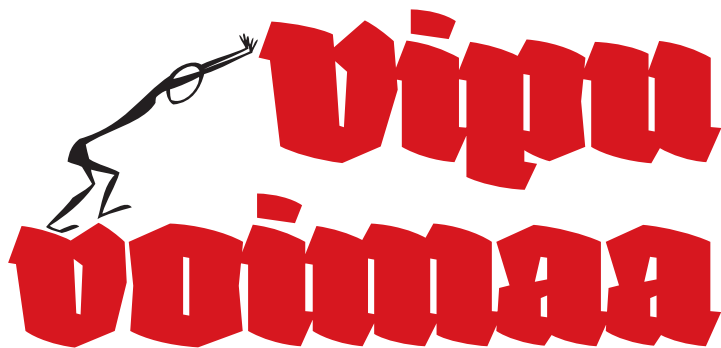
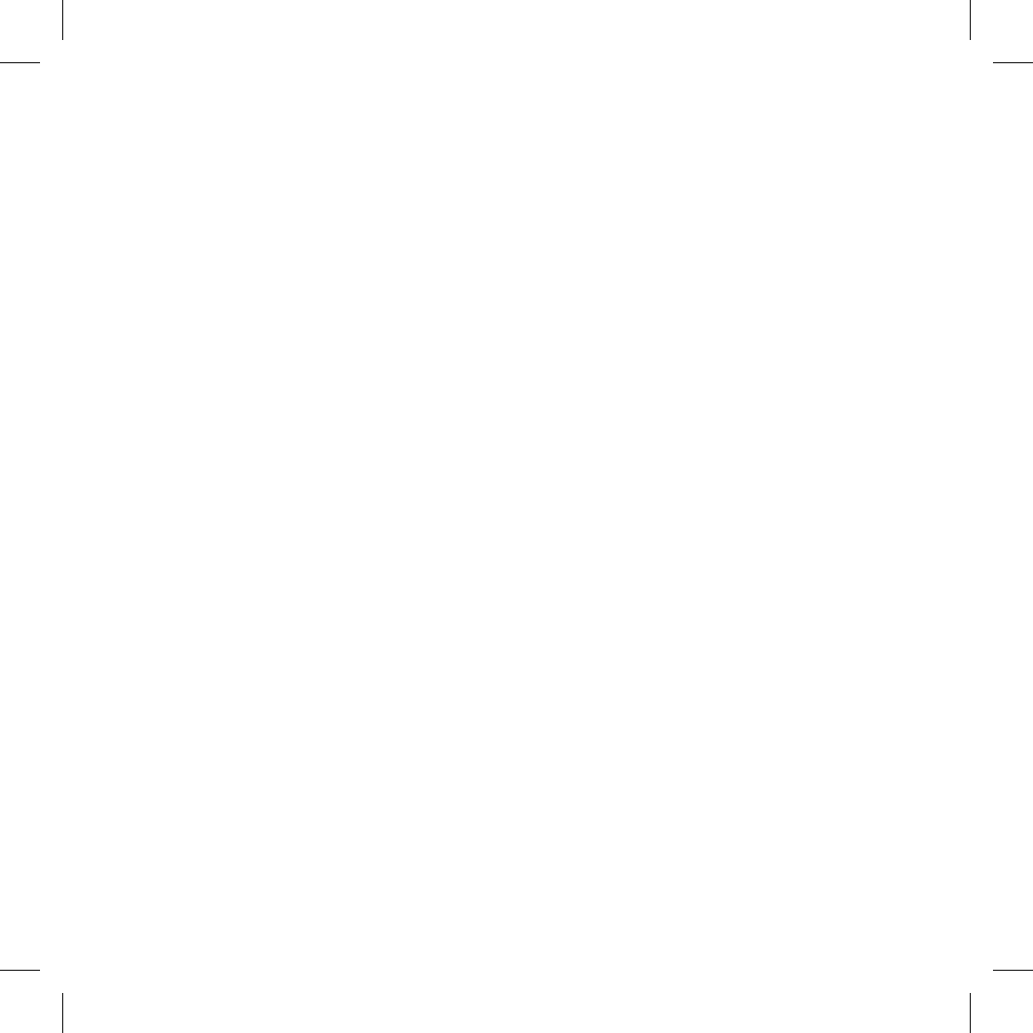

Varhaisen puuttumisen opas toisen asteen toimijoille

Sykkäys –hanke

Sisältö

Esipuhe

- 1 Tunnistaminen
- 2 Puuttuminen ja puheeksi otto
- 3 Kun huoli herää
 - 3.1 Poissaolot
 - 3.2 Häiriökäyttäytyminen
 - 3.3 Uhkaava käytös
 - 3.4 Kiusaaminen
 - 3.5 Päihteet
 - 3.6 Mielenterveyden ongelmat

Tärkeitä yhteystietoja

Esipuhe

Tämän oppaan tarkoituksena on antaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen henkilöstölle konkreettinen työväline oman työn tueksi ja määrittää kaikille yhteiset toimintatavat.

Oikeus

Opas on koottu, koska jokaisella opiskelijalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallisessa oppimisympäristössä ei esiinny kiusaamista, häiriköintiä, riskiä päihteiden tarjontaan, eikä päihteiden vaikutuksen alaisena olevien kohtaamista.

Jokainen henkilöstöön kuuluva on osaltaan luomassa opiskelijalle tätä turvallista ja vastuullista ympäristöä.

Oppimisympäristö

Henkilöstön käyttäytyminen ja asenne ovat opiskelijalle malli aikuisten tavasta tehdä työtä. Turvallinen ja vastuullinen oppimisympäristö luodaan

välittävällä ja yhteisöllisellä ilmapiirillä, avoimella kanssakäymisellä ja hyvillä vuorovaikutussuhteilla sekä taidolla käsitellä ristiriita- ja kriisitilanteita. Tällaisen oppimisympäristön ylläpitäminen edellyttää varhaista puuttumista kaikenlaiseen kiusaamiseen, häirintään tai päihteiden käyttöön.

Käytännön ohjeet

Oppaassa annetaan käytännön ohjeita ongelmien havaitsemiseen, niihin puuttumiseen ja puheeksi ottoon. Jokaisen henkilöstön jäsenen tulee olla tietoinen yhteisön toimintamalleista ja – tavoista ja hänen tulee myös noudata niitä.

Tunnistaminen

1

Oppilaitos on avainasemassa nuoren päihteiden käytön tai mielenterveydellisten ongelmien tunnistamisessa perheen ja tovereiden lisäksi.

Käyttäytyminen

Opiskelusuoritusten heikentyminen, poissaolot ja lähtemiset kesken työpäivän saattavat olla merkkejä nuoren pahoinvoinnista. Päihteiden, erityisesti huumeiden, käytöstä saattavat viestiä nuoren muuttunut käyttäytyminen ja mielialan vaihtelut. Harrastukset voivat jäädä ja toveripiiri vaihtua sekä rahan käyttö lisääntyä.

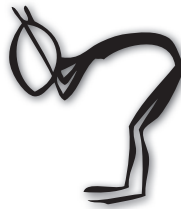
Huumeet

Merkkejä huumeiden käytöstä voivat olla esimerkiksi marihuanalle tyypillinen imelä haju, silmävalkuaisten punoitus, runsas juominen, makean nälkä, unettomuus, laihtuminen ja humalan oireet. Jos opiskelijalla esiintyy edellä mainittuja oireita, oireiden syy on selvitettävä ja toimittava sen mukaan.

Puuttuminen ja puheeksi otto

Ohjausvastuu ja ongelmiin puuttuminen kuuluvat koko oppilaitoksen henkilökunnalle.

Keskustelu

Jos kiusaamista, päihteiden väärinkäyttöä tms. epäillään, se tulee ottaa puheeksi nuoren yksityisyyttä loukkaamatta keskustelemalla hänen kanssaan ilman ulkopuolisten henkilöiden läsnäoloa.

Luottamus

On pyrittävä sellaiseen luottamussuhteeseen, että nuori voi kertoa ongelmistaan joutumatta moralisoinnin ja tuomitsemisuhan kohteeksi. Oleellisinta on todeta työkyvyssä näkyvät haitat ja saattaa nuori tietoiseksi tilanteestaan.

Välittäminen

Kun aikuinen puhuu nuoren kanssa esimerkiksi päihteistä, tiedon tulisi olla moralisoinnin ja pelottelun sijasta uskottavaa ja vuorovaikutteista.

Luottamuksellinen suhde nuoreen syntyy, kun vuorovaikutus on avointa, rehellistä ja kannustavaa ihmisen ihmiselle -vuorovaikutusta.

Tärkeää on, että nuorelle välittyy – sinusta välitetään – tunne, mutta oppilaitoksessamme emme voi sallia käytöstäsi.

Kun huoli herää

3.1 Poissaolot

Kun opiskelijalle kertyy huolestuttava määrä poissaoloja:

3.1

Ryhmänohjaaja seuraa luokkansa poissaoloja vähintään kerran viikossa.

Kun opiskelijalle kertyy luvattomia poissaoloja 10 tuntia viikossa, ryhmänohjaaja ottaa yhteyttä opiskelijaan.

Jos ryhmänohjaaja ei tavoita opiskelijaa eikä tämän huoltajaa (alle 18v) siirtää hän asian selvittelyn opinto- tai kasvatusohjaajalle.

Opiskelijan kanssa keskustellaan poissaolon syistä. Avaa keskustelu kysymällä esimerkiksi: Oletko itse huolissasi poissaoloistasi?

Kun opiskelija on opiskellut kaksi viikkoa säännöllisesti, ryhmänohjaaja ohjaa hänet sopimaan opettajien kanssa puuttuvien tehtävien suorittamisesta.

Jos opiskelija tarvitsee tukea, ryhmänohjaaja ohjaa hänet opinto- tai kasvatusohjaajan luo.

Jos opiskelijan kanssa tehdyt sopimukset eivät toteudu, opinto- tai kasvatusohjaaja tuo asian opiskelijahuoltoon, jossa mietitään tarvittavia jatkotoimenpiteitä.

3.2

Kun huoli herää

3.2 Häiriökäyttäytyminen

Kun opiskelija käyttäytyy häiritsevästi oppitunnilla:

Kun opiskelijan käyttäytyy häiritsevästi oppitunnilla, ohjaa hänet ulos luokasta.

Keskustele opiskelijan kanssa seuraavalla tauolla ja selitä hänelle häiritsevän käytöksen vaikutus muuhun ryhmään. Ilmoita asiasta opiskelijan ryhmänohjaajalle.

Ryhmänohjaaja ilmoittaa toistuvasta häiriökäyttäytymisestä alaikäisen huoltajalle.

Tarvittaessa ryhmänohjaaja sopii kasvatuskeskustelusta opiskelijan, alaikäisen huoltajan, ryhmänohjaajan ja kasvatusohjaajan kanssa tai ohjaa opiskelijan rehtorin puhutteluun. Rehtori vastaa kurinpidollisista toimenpiteistä.

Kun huoli herää

3.3 Uhkaava käytös

Kun opiskelija käyttäytyy uhkaavasti henkilökuntaa tai muita opiskelijoita kohtaan:

3.3

Arvioi välitön uhka.

Turvaa muu ryhmä erottamalla opiskelijat tilanteesta.

Hälytä apua tilanteen mukaan:
112 | lähin henkilökuntaan kuuluva | rehtori tai opiskelijahuoltoryhmän jäsen

Kun opiskelijan kanssa keskustellaan tapahtuneesta, paikalla on oltava vähintään kaksi henkilökuntaan kuuluvaa edustajaa ja alaikäisen huoltaja.

Rehtori vastaa kurinpidollisista toimenpiteistä.

3.4

Kun huoli herää

3.4 Kiusaaminen

Kun havaitset kiusaamista tai häirintää tai opiskelija kertoo niistä:

Kiusaamisen havaitseijan on puututtava välittömästi tilanteeseen.

Välittömän puuttumisen jälkeen ilmoita asiasta ryhmänohjaajalle.

Ryhmänohjaaja selvittää välittömästi kummankin osapuolen näkemyksen tapahtuneesta.

Ryhmänohjaaja sekä kiusaaja ja kiusattu keskusteleivat yhdessä asiasta. Tarvittaessa ryhmänohjaaja voi ottaa tuekseen opinto- tai kasvatusohjaajan, luokanvanhimman tai tutor-oppilaan.

Asia sovitaan molempia osapuolia tyydyttävällä tavalla.

Jos sopimusta ei löydy, ryhmänohjaaja ottaa yhteyden alaikäisten opiskelijoiden huoltajiin sekä rehtoriin. Pidetään yhteinen palaveri, jossa pyritään kaikkia tyydyttävään sovintoon.

Kun huoli herää

3.5

3.5 Päihteet

Kun epäilet päihteiden käyttöä tai opiskelija on päihtyneenä oppilaitoksessa: Päihteillä tarkoitetaan alkoholia, päihtymistarkoituksessa käytettyjä teknisiä luottimia, lääkkeitä sekä kaikkia huumausaineiksi määritellyjä aineita. Tupakointia koskevat määräykset löytyvät oppilaitoksen järjestyssäännöistä, tupakkalaista ja –asetuksesta.

Puutu päihteiden käyttöön heti, poista opiskelija opiskelutilanteesta. Saata hänet opinto-ohjaajan, kasvatusohjaajan, terveydenhoitajan tai rehtorin luokse. (Jos et tavoita ketään opiskelijahuoltoon kuuluvaa henkilöä, pyydä tuekseen toinen opettaja ja toimikaa seuraavasti)

Varmista, että asia tulee rehtorin ja oppilashuoltoryhmän tietoon. Alaikäisen kohdalla on tehtävä lastensuojeluilmoitus.

Kirjatkaa tapahtuma yhdessä ylös. Jos opiskelijalla on hallussaan päihteitä tai käytövälineitä, kehottakaa opiskelijaa luovuttamaan välineet. Muistakaa, että mukana on oltava vähintään kaksi henkilökuntaan kuuluvaa. Jos kyseessä ovat huumeet tai alaikäinen opiskelija, ottakaa yhteys poliisiin.

Varmista, että opiskelija pääsee turvallisesti kotiin tai tarvittaessa terveyskeskukseen.

Alaikäisen kohdalla ota yhteys vanhempiin.

3.8

Kun huoli herää

3.8 Mielenterveyden ongelmat

Kun epäilet, että opiskelijalla mielenterveydellisiä ongelmia tai hän kertoo niistä:

Keskustele opiskelijan kanssa. Kysy esimerkiksi:
Minkälainen sinun voitisi on? Haluaisitko keskustella tilanteestasi?

Ohjaa opiskelija terveydenhoitajan, opinto- tai kasvatusohjaajan luo.

Akuutissa tilanteessa saata opiskelija terveyskeskukseen.

Ilmoita asiasta alaikäisen huoltajalle.

Tärkeitä yhteystietoja

Yleinen hätänumero	112
Poliisi	112
Ilmoitusten vastaanotto	(071) 876 5161
Vihjepuhelin	(08) 220 999
Raahan sairaala, lääkäripäivystys	(08) 4394 511
Myrkytystietokeskus	(09) 471 977
Nuorten päihdeasiat, Langin keskus	(08) 439 3786
	(08) 439 3784
Lastensuojelu/sosiaalitoimi	(044) 439 3702
Iltaisin päivystävä lastensuojelu	112
Sosiaalitoimen päivystys	(08) 439 33720
Mielenterveyskeskus	(08) 439 4761
Depressiohoitaja	(08) 439 4557
Perheneuvola	(08) 439 2900
Raahan seurakunnan nuorisopastori Ville Karpelin	(045) 237 4116
Rikosuhripäivystys	
Auttava puhelin	020 316 116
Juristineuvonta	020 316 117
Ammattiapua ja tietoa huumeista maksuton neuvontapuhelin 24 h	0800 900 45

Rehtori

Opinto-ohjaaja

Kasvatusohjaaja

Terveystietojen

Koulujen henkilöstön työterveyspalvelut:
Ajanvaraus ja tiedustelut

Työterveyshoitaja

Psykologi

Sykkäys

Tämä opas on tuotettu Sykkäys-hankkeen toimesta.

Kehittämishjelma

Sykkäys on opetushallituksen rahoittama ESR -projekti ohjelmakaudella 2007–2013 kehittämishjelmasta Paremmat arjentaidot ja opintojen kautta töihin. Hanketta toteuttavat Raahen ammattiopisto, Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusopisto, Ruukin maaseutuopisto sekä Raahen Porvari- ja Kauppakoulu.

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on luoda mukana toimiviin oppilaitoksiin pysyvä syrjäytymistä ehkäisevä toimintamalli. Malli koostuu opiskelijahuollollisen resurssin lisäämisestä, eli kasvatusohjaajan toimen perustamisesta jokaiseen oppilaitokseen, sekä yhtenäisten toimintamallien ja – ohjeiden luomisesta.

OPETUSHALLITUS

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

LYBECKERIN KÄSI- JA
TAIDETEOLLISUUSOPISTO

RAAHEN PORVARI-
JA KAUPPAKOULU

Ruukin
maaseutuopisto